

LUENTOSARJA POLVIJÄRVEN HISTORIASTA

Aikataulu ja aiheet:

- torstai 5.2.2026 klo 18.30: Polvijärvestä itsenäinen kunta
- torstai 12.3.2026, klo 18.30: Polvijärven väestö- ja elinkeinorakenne 1875-2040
- torstai 26.3.2026, klo 18.30: Talvi- ja jatkosodan ylimääräiset harjoitukset Polvijärvellä

Paikka: Koulukeskuksen B-talon auditorio

POLVIJÄRVESTÄ ITSENÄINEN KUNTA

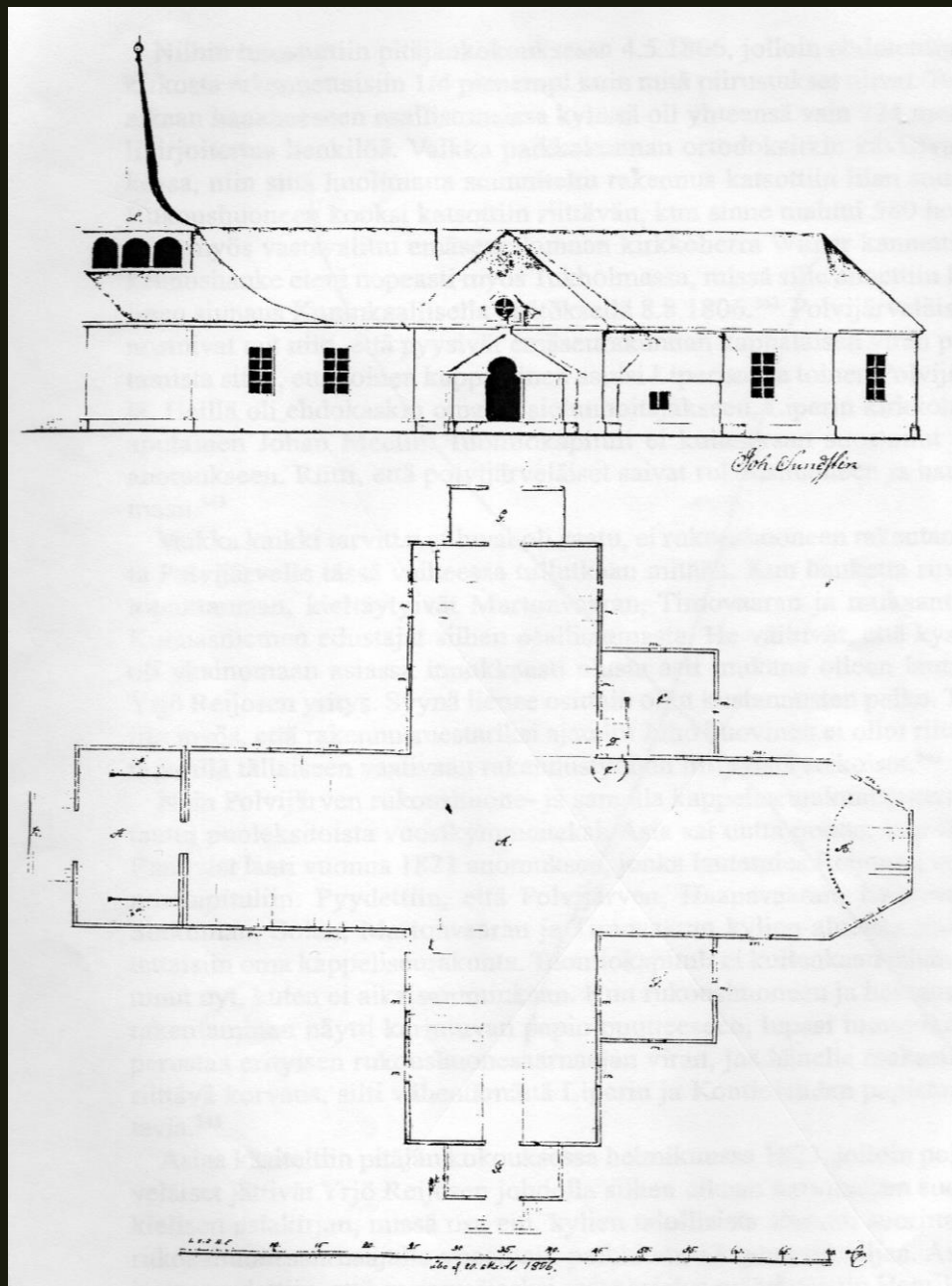
- ”Jos milloin Höytiäistä laskettaisiin vaikkapa vain kolme kyynärää, syntyisi näille tienoille ei ainoastaan kappeli, vaan jopa emäseurakunta.” (Jacob Stenius nuorempi)

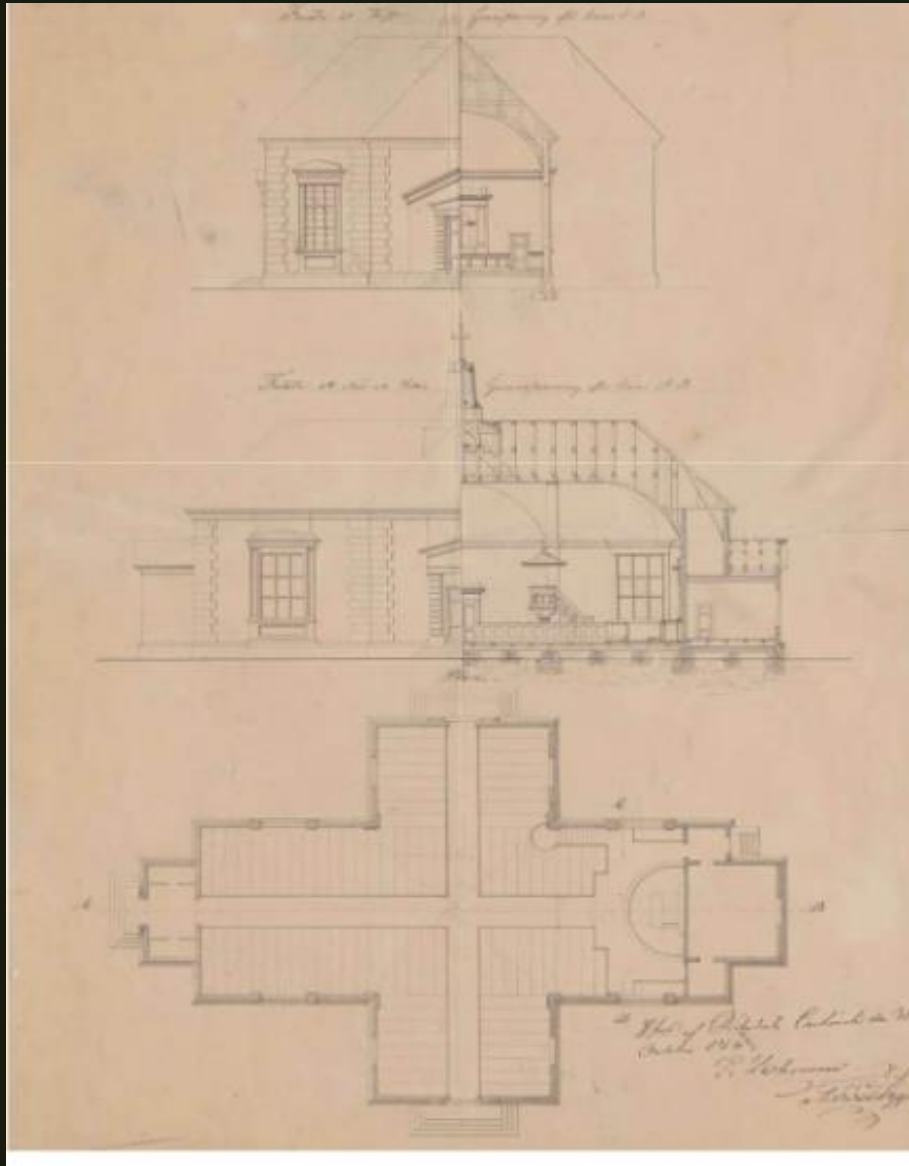
Lähde: Tuomi Maija-Liisa,

Suur-Liperin historia, 1984, 216

POLVIJÄRVEN
ENSIMMÄISEN KIRKON
JULKISIVU- JA
POHJAPIIRUSTUS
VUODELTA 1806

LÄHDE: TUOMI MAIJA-LIISA,
SUUR-LIPERIN HISTORIA, 1984,
475

POLVIJÄRVEN VUONNA 1847 KÄYTTÖÖN OTETTU KIRKKO

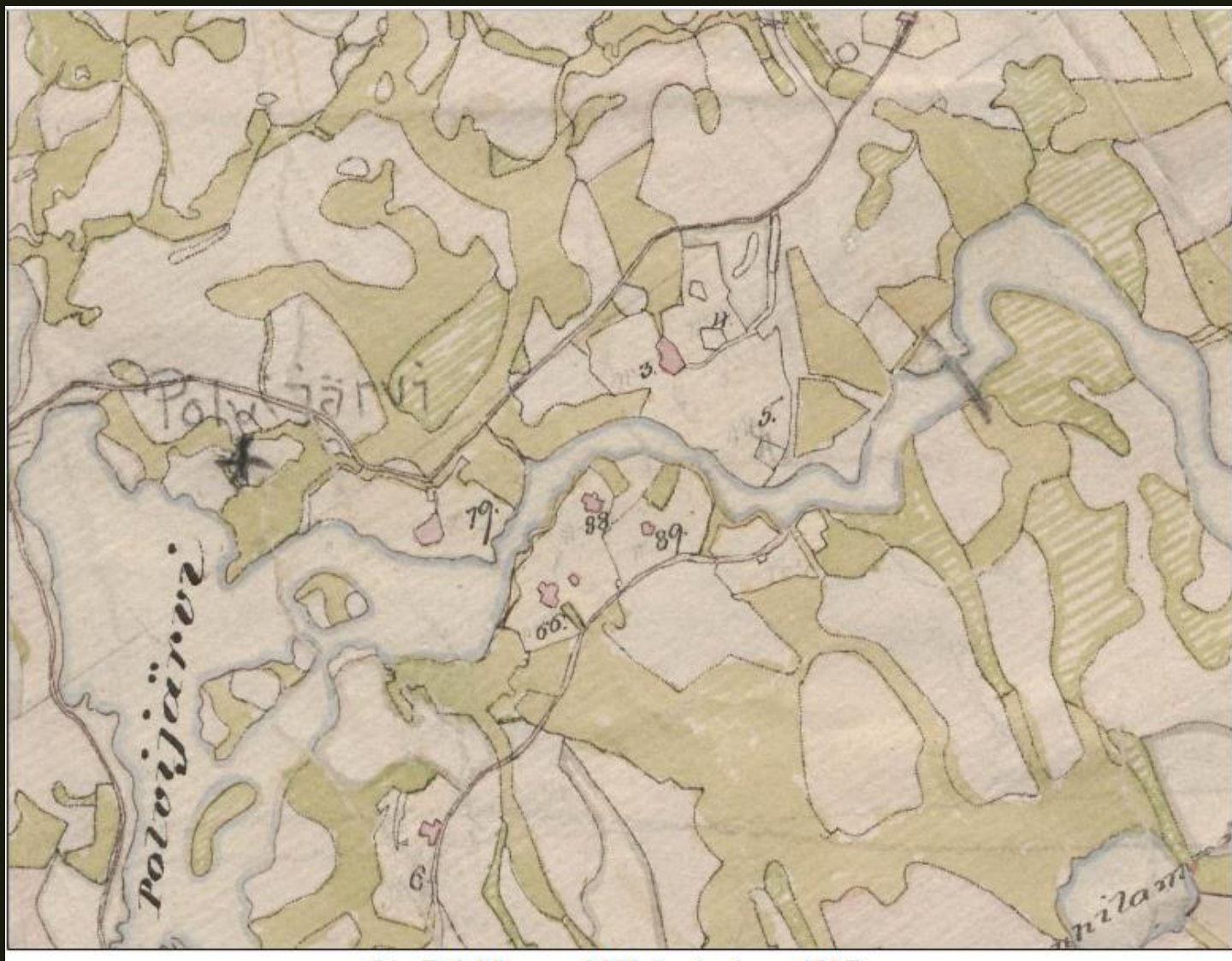
Lähde: Polvijärven kirkon
rakennushistoriallinen selvitys 2024

(Rakennushallituksen piirustukset, Kansallisarkisto)

CARL FREDRIK BLOMIN MAALAAMA RISTIINNAULITTU, 1844

Lähde: Polvijärven kirkon
rakennushistoriallinen selvitys 2024

OTE POLVIJÄRVEN PITÄJÄNKARTASTA VUODELTA 1847

Lähde:www.mikroliitti.fi/Arkisto/Polvijarvi/index.htm

HÖYTIÄISEN LASKU

- https://www.youtube.com/watch?v=oW5YyE_npF1I

HÖYTIÄISEN LASKU

Lähde: Ilmoitus-Lehti 27.8.1859

kyynärää sijoiltaan pois kolme hirsikertaa sekä wei pois, enemmän kuin puolen kattoa joka oli päreistä. Särki se paljo muitenki huoneitten kattoja sekä kaatoi aitoja summattoman paljo kuin myös satoi rakenteita niin kovia ja suuria että huoneiden seiniin naarmut tekivät, särkiwät ikkunotakin ja löiwät wiljoja pilalle. Sama ilma kuuluu Hartolaksakin pahaa tehneen. Sitä ennen satoi Kesäkuun 21 p:näki rakenteita. — Mainituska Koiviston Kylässä paloi Toukokuun 20 p:nä tuhaksi Kivestäälän talo ett'ei jäänyt sanottawaksi muuta kuin riihi, joka tuskalla warjeltiin niinkuin myös waatteita ja syömis-aineita pelastettiin. Wähinko kohosi arwiossa yli 400 ruplan. — Paljo olisi seurakuntamme kohdista juteltawaa, waan jäädön puheen wuoro muillenti! S. M. K.

Weden paifumus Pyhäselkään ja Driveteen Karjalassa, josta jo viime numerossamme joillakuilla sanoilla mainitsimme, on nyt Elokuun alkupäiwinä ollut oikein hirtittävä. Tästä tapauksesta kertoo Sr seuraawata: Höytiäinen, joka järwi on pituudelta noin 7 ja leveydeltä paikoin 3 peninkulmaa, purkaa wetensä luonnollista tietä Wiinjärwen kautta kiertäen Driveteen. Waan Höytiäisen ja Pyhäselän wäliä ei ole kuin 7 suomen wirstaa, jontatähden ja kuin Höytiäisen lastemisesta odotetaan paljo wiljamaita saatawan, on aiwottu Höytiäiselle walmistaa suora pääsy ja siinä tarkoituksessa kaiwettu se hietaharja eli särkkä poikki, joka eroittaa mainitut järwet toisistansa, sekä tehty wedelle walmis juoma. Mutta kuin Höytiäinen

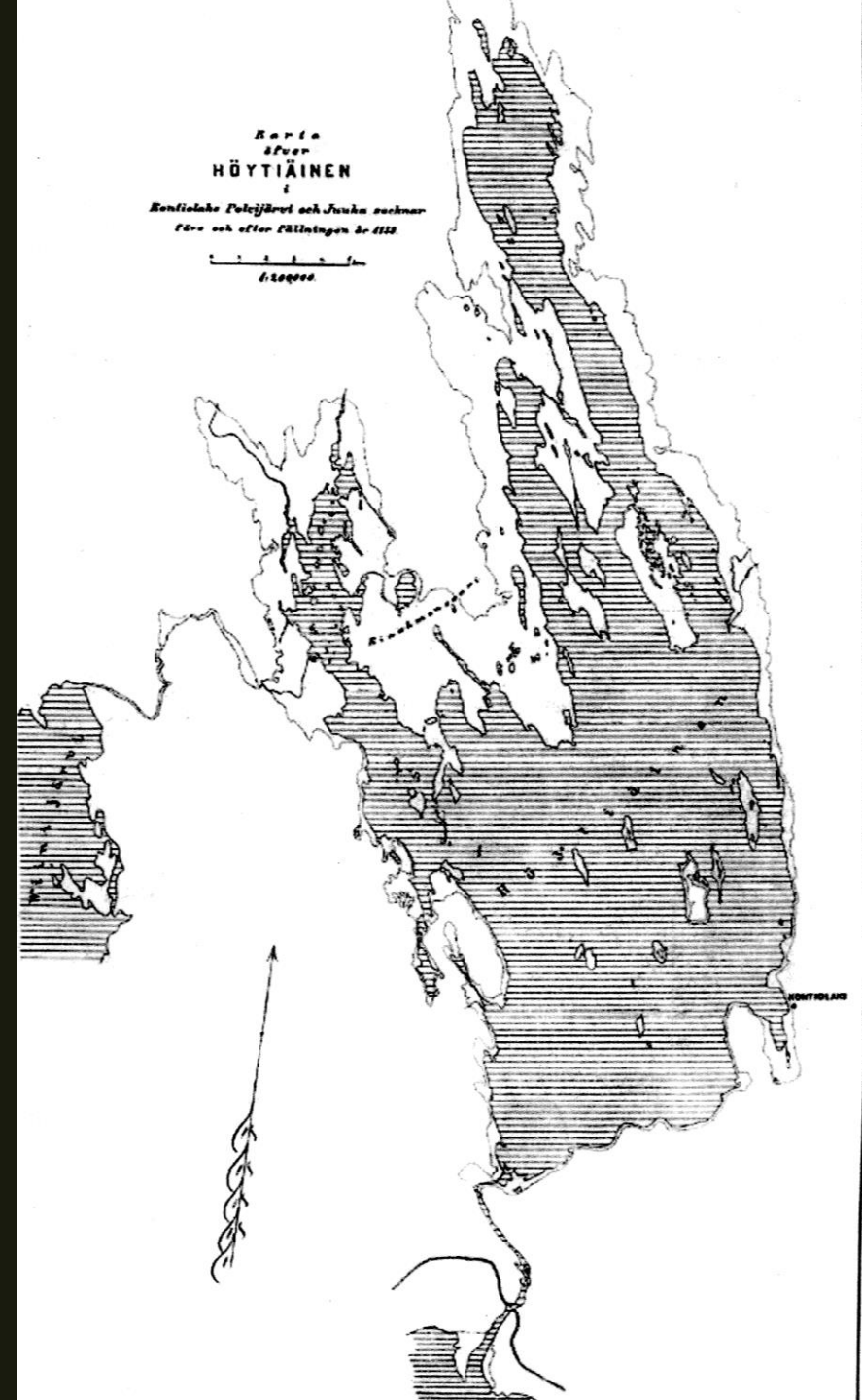
on 67 jalkaa ylempänä Pyhäselkää ja maan niiden välillä on pehmeätä ja köyhkeätä enimmäkseen, ei ole häwityksen pelosta hirtwitty yht'äkkiä päästää Höytiäisen wesiä sitä tietä menemään waan on tahdottu wähitellen laskea. Sentähden oli Höytiäisen wesiä pidättämään tehty kaiwannon nieksaan pato eli salpuu, joka oli 20 à 25 kyynärää leweä. Höytiäisen ranta oli alussa hywin matala salpuun edessä, mutta wesi oli wähitellen kaiwanut sitä sywemmäksi niin että sai salpuun wiimein rikotuffi. Tämä tapahtui yht'äkkiä yöllä tämän Elokuun 4 p:ää vastaan ja wesi Höytiäisestä purkauksiin semmoisella wauhdilla, että salpuun luona olijat kiittiwät onneansa että pääsiwät wirtaawan weden käsiötä. Jo 3 wuorokaudessa oli wesi Höytiäisessä laskeunut 6 jalkaa *) waan Pyhäselässä oli se siihen sijaan paifunut niin hirtweästi, että sen rannoilla tulwa oli kaatanut huoneita, wienyt heinälatoja järwen selälle, pannut peltoja ja suowiljelyksiä weden alle sekä tullettanut pois leikatut lyhteet m. m. On se wahingoittanut Pielsensuun kaupunkilaisiaki ja wesi kuuluu Pielsisjoen suussa Elokuun 10 p:nä jo nousseen yli 3 kyynärää. — Wirallisia kertomuffia tapauksesta ei ole vielä julistettu mutta owat edelliset tiedot perustetut matkustawaidten kertomuffiin.

Merkillinen juttu. Kuinka wähiäistä asioista kärkeä kädään, otamme tähän S:resta warfin näytteeksi erään kuolemajärwen kappelissa wiime syyskäräjissä

*) Toiset kertowat Höytiäisen laskeuneen puolta enemmän eli 12 jalkaa.

HÖYTIÄISEN LASKU

LÄHDE: E. G. PALMEN, FENNIA NO 20,
1903, DIGITAALLISET AINEISTOT,
KANSALLISKIRJASTO

15.3.1874

- ”Valtuusmiehiksi ja edustajiksi Polvijärven seurakunnan puolesta keskustelemaan liperiläisten kanssa kunnallishallituksen järjestämisestä, joka tapahtuu yhteisenä tahi erityisenä kuntahallituksena, valittiin kirkonmies Michel Tanskanen, talolliset Petter Hyttinen, Samuel Karttunen, Petter Johan Reijonen ja K. W. Happonen.”

Kokouksen puolesta David Hakkarainen

Lähde: Polvijärven seurakunnan arkisto, pitäjän- ja kuntakokouksen pöytäkirjat 1842-1878, II Ca1 (digiarkisto)

KUOPION LÄÄNIN KUVERNÖÖRIN PÄÄTÖS 1875

- ”Katson hyväksi suostua polvijärveläisten anomukseen ja määrätä Polvijärven seurakuntaan ensi tulevan vuoden alusta asetettavaksi eri kunnallishallitus nojautuen helmikuun 6. päivänä 1865 kunnallishallituksesta maalle annettuun armollisen asetuksen 2. pykälään. Annettu Kuopion läänin kansliassa maaliskuun 5. päivänä 1875.

Lähde: Kuopion lääninhallitus, kanslia, päätös- ja välipäätöskonseptit 1875, DBA 107, Kansallisarkiston Joensuun toimipiste

ENSIMMÄISET KUNNALLISET VALTUUSMIEHET

- Happonen, Henrik
- Hiltunen, Pekka
- Hyttinen, Antti
- Hyttinen, Henrik
- Hyvärinen, Paul
- Kaasinen, Henrik
- Kaasinen, Matti
- Karttunen, Henrik
- Karttunen, Johan

- Leppänen, Pekka
- Martikainen, Abraham
- Qvist, Esaias
- Savolainen, Enok
- Savolainen, H.
- Sormunen, Johan
- Sorsa, Johan
- Waris, Antti
- Waris, Henrik

Lähde: Tuomi Maija-
Liisa, Polvijärven
historia, 2001, 163

KUNNALLISLAUTAKUNNAN JÄSENET

- Hyvärinen, Paul (esimies)
- Happonen, Jaakko (varaesimies)
- Haaranen, Henrik
- Hiltunen, Henrik
- Hyttinen, Antti
- Hyttinen, Henrik
- Kosonen, Henrik
- Reijonen, Henrik
- Haaranen, Johan (varajäsen)
- Höök, Fredrik (varajäsen)
- Laakkonen, Antti (varajäsen)

Lähde: Tuomi Maija-Liisa, Polvijärven historia, 2001, 163

POLVIJÄRVI

1892 JA 1917

- <https://vanhatkartat.fi/#9.5/62.8561/29.5363>